

**VIỆN HÀN LÂM
KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI**

TRẦN THỊ HUYỀN THANH

**NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG NGUỒN NHÂN LỰC
CÁC KHU CÔNG NGHIỆP THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
ĐẾN NĂM 2030**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI - 2020

**VIỆN HÀN LÂM
KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI**

TRẦN THỊ HUYỀN THANH

**NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG NGUỒN NHÂN LỰC
CÁC KHU CÔNG NGHIỆP THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
ĐẾN NĂM 2030**

Ngành: Kinh tế Chính trị

Mã số: 9310102

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

- 1. PGS. TS. Lưu Ngọc Trinh**
- 2. PGS. TS. Trần Thị Lan Hương**

HÀ NỘI – 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu độc lập của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong luận án này là trung thực, có nguồn dẫn rõ ràng. Những kết luận khoa học của luận án chưa được công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Hà Nội, ngày tháng năm 2020

Tác giả luận án

Trần Thị Huyền Thanh

LỜI CẢM ƠN

Tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới tập thể giáo viên hướng dẫn PGS. TS. Lưu Ngọc Trinh, Khoa Kinh tế Quốc tế, Học viện Khoa học Xã hội và PGS. TS. Trần Thị Lan Hương, Khoa Lý luận Chính trị, Đại học Bách khoa Hà Nội đã trực tiếp chỉ bảo và hướng dẫn tôi trong suốt quá trình nghiên cứu, viết và hoàn thiện luận án này. Ngoài ra, tôi xin chân thành cảm ơn các Thầy, Cô trong Khoa Kinh tế, Học viện Khoa học Xã hội đã dạy bảo và đóng góp những ý kiến quý báu cho luận án.

Nhân dịp này, tác giả cũng xin trân trọng cảm ơn Phòng Đào tạo (Học viện Khoa học Xã hội), các anh chị chuyên viên Văn phòng Khoa Kinh tế, lãnh đạo và các anh chị đang công tác tại Ban Quản lý các khu chế xuất và công nghiệp thành phố Hồ Chí Minh, Đảng ủy các khu chế xuất và khu công nghiệp thành phố Hồ Chí Minh, Hội Liên Hiệp Phụ nữ Thành phố Hồ Chí Minh đã tạo điều kiện và thời gian cho tôi trong suốt quá trình nghiên cứu.

Cuối cùng, tôi xin cảm ơn những người thân, bạn bè đã luôn ở bên, động viên tôi hoàn thành luận án này.

Trân trọng cảm ơn!

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN.....	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	vii
DANH MỤC CÁC BẢNG	ix
DANH MỤC CÁC SƠ ĐỒ, BIỂU ĐỒ	xi
MỞ ĐẦU	1
Chương 1. TỔNG QUAN CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU CÓ LIÊN QUAN ĐẾN CHỦ ĐỀ CỦA LUẬN ÁN	7
1.1. Những nghiên cứu chủ yếu có liên quan đến KCN, KCX.....	7
1.2. Những nghiên cứu có liên quan đến chất lượng nguồn nhân lực	10
1.2.1. Những nghiên cứu trong nước về chất lượng nguồn nhân lực	10
1.2.2. Các công trình nghiên cứu ngoài nước	14
1.3. Đánh giá chung các công trình nghiên cứu trong và ngoài nước về chủ đề nghiên cứu của luận án	17
1.3.1. Khoảng trống nghiên cứu	17
1.3.2. Về hướng nghiên cứu của Luận án	18
1.4. Câu hỏi và giả thuyết nghiên cứu	19
1.4.1. Câu hỏi nghiên cứu.....	19
1.4.2. Giả thuyết nghiên cứu.....	20
Tiểu kết Chương 1	21
Chương 2. MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ CHẤT LƯỢNG NGUỒN NHÂN LỰC TẠI CÁC KHU CÔNG NGHIỆP	22
2.1. Về chất lượng nguồn nhân lực trong các khu công nghiệp.....	22
2.1.1. Khái niệm về nguồn nhân lực	22
2.1.2. Khái niệm về chất lượng nguồn nhân lực.....	24
2.1.3. Chất lượng nguồn nhân lực trong các Khu công nghiệp	25
2.1.4. Nâng cao chất lượng nguồn nhân lực trong các khu công nghiệp.....	27
2.2. Các chỉ tiêu đánh giá chất lượng nguồn nhân lực trong các KCN	31
2.2.1. Nhóm chỉ tiêu đánh giá thể lực	31
2.2.2. Nhóm chỉ tiêu đánh giá trí lực	33
2.2.3. Nhóm các chỉ tiêu đo lường tâm lực.....	35

2.2.4. Nhóm chỉ tiêu đo lường chất lượng phối kết hợp giữa các cá nhân người lao động	36
2.3. Những yếu tố chủ yếu tác động đến chất lượng nguồn nhân lực trong các Khu công nghiệp.....	37
2.3.1. Những yếu tố thuộc về Nhà nước và môi trường vĩ mô	37
2.3.2. Ảnh hưởng của các yếu tố về phía doanh nghiệp	41
2.3.3. Ảnh hưởng của các yếu tố về phía người lao động	44
2.4. Kinh nghiệm phát triển và nâng cao chất lượng nguồn nhân lực tại các KCN & KCX của một số nền kinh tế châu Á và các bài học kinh nghiệm....	45
2.4.1. Kinh nghiệm của Trung Quốc	45
2.4.2. Kinh nghiệm phát triển nguồn nhân lực ở các khu công nghiệp, khu công nghệ cao ở Đài Loan	49
2.4.3. Kinh nghiệm phát triển và nâng cao chất lượng nguồn nhân lực ở các khu công nghiệp của Thái Lan.....	51
2.4.4. Những bài học kinh nghiệm rút ra cho phát triển và nâng cao chất lượng nguồn nhân lực tại các khu công nghiệp của TPHCM.....	53
Tiêu kết Chương 2	55
Chương 3. THỰC TRẠNG CHẤT LƯỢNG NGUỒN NHÂN LỰC CÁC KHU CÔNG NGHIỆP THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH	56
3.1. Khái quát về nguồn nhân lực các khu công nghiệp thành phố Hồ Chí Minh.....	56
3.1.1. Quá trình hình thành và phát triển các khu công nghiệp thành phố Hồ Chí Minh	56
3.1.2. Vai trò của các Khu công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh trong gần 30 năm hình thành và phát triển	57
3.1.3. Những hạn chế, thách thức của các KCN thành phố Hồ Chí Minh.....	64
3.1.4. Nguồn nhân lực tại các khu công nghiệp thành phố Hồ Chí Minh	67
3.2. Thực trạng chất lượng nguồn nhân lực các khu công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh	69
3.2.1. Thực trạng chất lượng nguồn nhân lực về thể lực	69
3.2.2. Thực trạng chất lượng nguồn nhân lực về trí lực	74
3.2.3. Thực trạng chất lượng nguồn nhân lực theo tiêu chí tâm lực	83
3.2.4. Thực trạng chất lượng nguồn nhân lực được đánh giá theo mức độ phối hợp để thực hiện công việc.....	90

3.3. Những nhân tố thực tế tác động đến chất lượng nguồn nhân lực tại các khu công nghiệp thành phố Hồ Chí Minh	91
3.3.1. Tác động của các nhân tố thuộc về Nhà Nước và môi trường vĩ mô ..	91
3.3.2. Những nhân tố từ phía doanh nghiệp.....	100
3.3.2. Những nhân tố từ phía người lao động.....	114
3.4. Đánh giá về chất lượng nguồn nhân lực các khu công nghiệp thành phố Hồ Chí Minh	115
3.4.1. Những điểm mạnh	115
3.4.2. Những hạn chế, yếu kém cần khắc phục	116
3.4.3. Nguyên nhân chủ yếu của những hạn chế	118
Tiêu kết Chương 3	122
Chương 4. QUAN ĐIỂM, ĐỊNH HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG NGUỒN NHÂN LỰC TẠI CÁC KHU CÔNG NGHIỆP THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH ĐẾN NĂM 2030	123
4.1. Bối cảnh phát triển các KCN TP Hồ Chí Minh đến năm 2030.....	123
4.1.1 Bối cảnh kinh tế thế giới.....	123
4.1.2. Bối cảnh phát triển kinh tế, xã hội trong nước	124
4.1.3. Bối cảnh phát triển kinh tế, xã hội thành phố Hồ Chí Minh.....	124
4.2. Mục tiêu, quan điểm nâng cao chất lượng nguồn nhân lực các Khu công nghiệp thành phố Hồ Chí Minh	127
4.2.1. Mục tiêu	127
4.2.2. Quan điểm nâng cao chất lượng nguồn nhân lực các khu công nghiệp thành phố Hồ Chí Minh	128
4.3. Phương hướng nâng cao chất lượng nguồn nhân lực các khu công nghiệp thành phố Hồ Chí Minh.....	130
4.4. Một số nhóm giải pháp chủ yếu nâng cao chất lượng nguồn nhân lực các KCN thành phố Hồ Chí Minh đến năm 2030	132
4.4.1. Nhóm giải pháp về cơ chế, chính sách	132
4.4.2. Nhóm giải pháp về đào tạo nâng cao chất lượng nguồn nhân lực trong các Khu công nghiệp thành phố Hồ Chí Minh	135
4.4.3. Nhóm giải pháp thu hút và sử dụng nguồn nhân lực trong các doanh nghiệp khu công nghiệp thành phố	140
4.4.4. Nhóm giải pháp hoàn thiện thị trường lao động TP Hồ Chí Minh....	144
4.5. Một số kiến nghị nhằm nâng cao chất lượng nguồn nhân lực các Khu công nghiệp thành phố Hồ Chí Minh	146

4.5.1. Đối với Nhà Nước (Quốc hội, Chính phủ)	146
4.5.2. Đối với các Bộ, ngành	146
4.5.3. Đối với thành phố Hồ Chí Minh	146
Tiểu kết Chương 4	147
KẾT LUẬN	148
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC ĐÃ CÔNG BỐ CỦA TÁC GIẢ CÓ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN	151
TÀI LIỆU THAM KHẢO	152
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

ADB	Asian Development Bank	Ngân hàng Phát triển châu Á
AEC	ASEAN Economic Community	Cộng đồng Kinh tế ASEAN
APO	Asian Productivity Organization	Tổ chức Năng suất châu Á
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations	Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á
BT	Building and Transfer	Xây dựng và Chuyển giao
CLPTKT-XH		Chiến lược phát triển kinh tế xã hội
CL		Chất lượng
CL NNL		Chất lượng nguồn nhân lực
CMCN 4.0		Cách mạng công nghiệp 4.0
CMKT		Chuyên môn kỹ thuật
CNH		Công nghiệp hóa
CNHT		Công nghiệp hỗ trợ
CSDN		Cơ sở dạy nghề
CSĐT		Cơ sở đào tạo
DN		Doanh nghiệp
DNNN		Doanh nghiệp Nhà Nước
ĐT		Đào tạo
EPZ	Export Processing Zones	Khu chế xuất
FDI	Foreign Direct Investment	Đầu tư trực tiếp nước ngoài
FIR	Fourth Industrial Revolution	Cách mạng công nghiệp lần thứ Tư
GD&ĐT		Giáo dục và đào tạo
GTXK		Giá trị xuất khẩu
HĐH		HĐH
Hepza	HoChiMinh city Economic and Export Processing Zones Administration	Ban quản lý các KCX, KCN TPHCM
HNQT		Hội nhập Quốc tế
HTP	Hi-tech Parks	Khu công nghệ cao
ILO	International Labor Organization	Tổ chức lao động quốc tế
IMF	International Monetary Fund	Quỹ Tiền tệ Quốc tế

KCN		Khu công nghiệp
KCNC		Khu công nghệ cao
KCX		Khu chế xuất
KH&CN		Khoa học và công nghệ
KH&ĐT		Kế hoạch và Đầu tư
KKT		Khu kinh tế
KNNK		Kim ngạch nhập khẩu
KNXK		Kim ngạch xuất khẩu
KN XNK		Kim ngạch xuất nhập khẩu
KT, XH, VH		Kinh tế, xã hội, văn hóa
KTTT		Kinh tế tri thức
LĐ, TB&XH		Lao động, thương binh và xã hội
NIEs	Newly Industrialized Economies	Các nền kinh tế mới công nghiệp hóa
NK		Nhập khẩu
NL		Nhân lực
NLĐ		Người lao động
NNL		Nguồn nhân lực
NNLCLC		Nguồn nhân lực chất lượng cao
NSLĐ		Năng suất lao động
PTTH		Phổ thông trung học
SX		Sản xuất
TCTK		Tổng cục Thống kê
TĐHV		Trình độ học vấn
TFP	Total Factor Productivity	Năng suất tổng hợp các nhân tố
THCS		Trung học cơ sở
TBMM		Thiết bị máy móc
TP.		Thành phố
TPHCM		Thành phố Hồ Chí Minh
UBND		Ủy ban Nhân dân
UNDP	United Nations Development Program	Chương trình Phát triển Liên hợp quốc
USD	United States Dollar	Đô la Mỹ
VNL		Vốn nhân lực
WB	World Bank	Ngân hàng Thế giới
WHO	World Health Organization	Tổ chức Y tế Thế giới
WTO	World Trade Organization	Tổ chức Thương mại Thế giới
XK		Xuất khẩu
XNK		Xuất nhập khẩu